

Miks kannad hõõruvad ja muid küsimusi

On „Suvi“. Keegi loivab tuulisele välule. Rammestunult ringutades pöörab ta sokid pahupidi ja liigutab konnasilmadega ehitud varbaid päikese käes – vaadake kõik mu kalleimat vara! Kindlad märgid elatud elust, tehtud tööst ja sokisise reaalsusega kontaktis olemisest.

„Paljugi sellest on ebamugav,“ ütlevad konnasilmad, „nagu me isegi.“

„Meie niisamuti,“ kinnitavad takka pehkiv terrass, nurga taga pissiv külaline, aednike tilli nosiv jännes (RIP) ja seinale kritseldatud sõnum.

„Miks kannad hõõruvad ja miks minna endast välja?“ Muuseum ei ole ainult maja, vaid kasvab sellest välja, voolab hoovi, peenardesse ja tänavale. Sellel pahupidi pööratud näitusel kohtuvad kunstiteosed haavatavalt, kuid visalt ilmastiku ja hooajalisusega, linnaloomade ja -lindudega, naabrite ja kaugete külalistega, uitajate ja pidutsejatega. Kunst saab palju tuulutust ja niisutust. See on näitus Eesti Kaasaegse Kunsti Muuseumi (EKKM) tagaaias, tagaia asjadest. Selle näituse pealkiri võiks sama hästi olla **„Miks kannad hõõruvad ja miks just minu tagaaias?“**.

Kunstiteoste kõrval sirguvad aias ka päevalilled, kaelad igal hommikul itta paindumas.

„Miks kannad hõõruvad ja noored päevalilled päikest

jälitavad?“ Hüperakumulaatortaimena¹ on nende juured ühenduses maastiku tööstusajalooga ning kõigile märkamatuks teevad nad tööd, teralises õies viirastumas hetked siin toimunud reividest, Tallinna elektriijaama päevist ja ühest väga ammu ajast, kui siin oli veel meri. Või hiljem kohast, kus sai kakeldud, esimest ja viimast korda musitatud ning põuapäevil kaasaednike peenraid kastetud.

Suve lõpp hiilib lähemale, „Sügis“ varitseb nurga taga. August = pühapäev. On veel puhkus ja vabadus, aga kohe-kohe algab kool-töö-tõsiseltvõtmine, taamal pitsitab rutiin, tubasus, tublidus. Kas meie kogemuste peategelane on aeg või hoopis kell, mis on selle rakmeisse surunud? Kuid kellad käivad siin uljaspäiselt omas rütmis. EKKM on kahe kümnendi jagu tolmu seinapraos, mille pühkimiseni keegi veel jõudnud pole, ja me lubame sellega tegeleda homme, kui on rahulikum, või siis ülehomme... Nurgast, mida me veel avastanud ei ole, immitseb välja saladus, et selle näituse pealkiri võiks ehk olla hoopis **„Miks kannad hõõruvad ja kõik on koguaeg pooleli?“**.

Rahulolematus kõlksub tööriistana vöö, enam justkui ei oskagi eksisteerida mittehõõrduvas maailmas. **„Miks kannad hõõruvad ja ebamugavus on enesestmõistetavus?“** See, mis häirib, muutub pidevalt ja annab endast märku. Aga kuidas jaksata, kui seda, millest hoolida, on nii palju? Ja kes siis muuseumi eest peaks hoolitsema? Ja miks ma ei nuta bensiini? Miks ma ei saa peale kooli lõppu tööle? Miks ma ei saavuta kuidagi bikiinivormi? Miks?

¹ Hüperakumulaatortaimed koguvad mullast suures koguses raskemetalle, puhastades nõnda pinnast, kus nad kasvavad. Näiteks päevalilled tarvitavad ja eemaldavad mullast arseeni ja tseesium-137.

Kaeblemine siin ei aita, kuigi kaevelda on mõnus. Sisemine põlemine tõukab edasi astuma, käed taskus, samm vaba. Pistan võtmeid otsides käe taskusse. See on tühi. Aga nüüd, kus mu käsi on seal sees, ei ole tasku enam tühi. Ruumi potentsiaal on kasutatud. Kui ma käe ära võtan, tõmbub tasku kokku ja jääb tühjaks. Ruumil on taas potentsiaal saada kasutatud, täidetud. Oota. Surun käe uuesti taskusse. See on tühi. Aga seal on midagi muud. See miski pole tegelikult asi. See on asja puudumine. Mu taskus on auk.²

„Miks kannad hõõruvad ja kuidas leida tühjust taskust?“ Äkki EKKM ongi see pudi su jakitaskus, mida keegi ei ole aastaid pahupidi pööranud. Mida vanem, seda rohkem pudi, arme, lagunemist, kinnikasvamist ja igasugust kogunenud kraami. **„Miks kannad hõõruvad ja enam dokki ei küsita?“** on EKKM-i juubelinäitus, mis tähistab muuseumi ennast, aga veelgi enam kõiki kunstnikke, kunstitöötajaid ja külastajaid, kes on olnud osa selle koha kujunemisest. Ainult teiega on saanud muusuemimajast monument ja sotsiaalne skulptuur, mis talletab energiat 20 aasta pikkusest kooskäimisest ja ühisest kunstitööst.

Kestku tänane päev veel nädalaid – meie katame laua ja kutsume teid külla, ning kui me juba elevalt EKKM-ist lugusid jutustame, küsib keegi seltskonnast: **„Miks kannad hõõruvad ja mida te veel sellelt muuseumilt küsiksite?“**

*

Näituse kunstnikud: Alexei Gordin, Bogna Luiza Wiśniewska, Eric Andersen, Finnegan Shannon, Flo Kasearu, Herman Halliste, Marta Konovalov, Rait Lõhmus, Taavi Piibemann, Tallinna kaebekoor & Florian Wahl, Tellervo Kalleinen & Oliver Kochta-Kalleinen

EKKM-i kollektsiooni kunstnikud ja muuseumisse loodud või jäetud teoste

autorid: Dénes Farkas, Edith Karlson, Erik Hõim, ENKKL (Loora Kaubi, Katariin Mudist, Inessa Saarits, Lisette Sivard), LLRLLRR (Laura Linsi & Roland Reemaa), Helena Keskküla, Jass Kaselaan, Johnson ja Johnson, Marge Monko, Neeme Kül'm, Margit Säde ja Tanja Muravskaja, Raul Keller, SELJO126, Sigrid Viir, Uwe Schloen, Yvette Bathgate ja Jake Shepherd

Kujundajad: Mari Möldre ja Margus Tammik

Kuraator: EKKM-i laiendatud tiim (protsessis on osalenud: Anita Kodanik, Brigit Arop, Evelyn Raudsepp, Jake Shepherd, Johannes Luik, Kadi Kesküla, Katariina Kesküla, Martin Kirsiste, Rasmus Einman, Yvette Bathgate)

Tehnikud: Ats Kruusing, Eugenio Marini, Erik Hõim, Hans-Otto Ojaste, Reigo Nahksepp

Toetajad: Eesti Kultuurkapital, Eesti Kultuuriministeerium, Tallinna linn, Akzo Nobel, stoneroc, Ledzep, Metal Express, Verostiil OÜ, Kultuurikatel, VLND Burger

² Kohandus Johannes Luige magistritööst „Pocketbook“, 2022.

Tänu: Age Ploom, Agnes Aus, Agnes Isabelle Veevo, Anton Küünal, Anu Vahtra & Lieven Lahaye, August Kilmi, Ebe-Ly Puusepp, Ehtel Merila, Elias Kuulmann, Emma Gogoleva, Epp Kivistik, Eva-Erle Lilleaed, Hans Alla, Helika Evelyn Moll, Henri Hütt, Ira Korzjukova, Jarmo Kauge, Johanna Joab, Johanna Tenso, Johannes Säre, Joosep Kivimäe, Juuli Teder, Kadi Viik, Kadri Jürisoo, Kaia Beilmann, Karoliine Pruul, Katarina Kuningas, Katrin Markii, Klaus Janics, Konstantin Sabasov, Kristiina Kaarna, Laura De Jaeger, Laura Merendi, Liisi Voksepp, Loona Mansberg, Loora Kaubi, Maari Hinsberg, Maarja Ann Ormisson, Madle Saluveer, Mare Müürsepp, Mari-Liis Kupri, Marju Kurg, Mark Foss, Marleen Nurm, Markus Kaal, Marten Esko, Martha Antsmäe, Matilda Tirmaste, Mirjam Keks, Märt Jõesaar, Olav Kruus, Reti Meema, Stella Soomlais, Talis Hillar Aulik, Triin Mihkelson, Triinu Soikmets, Villem Saar, Balti Jaama Turg, Kultuurikatel, Logi saun, Salme Kultuurikeskus, Sõltumatu Tantsu Lava